

Bezuidenhoutseweg 60, 2594 AW 's-Gravenhage
Postbus 90525, 2509 LM 's-Gravenhage
Telefoon (070) 3 499 740
Website: www.vcp.nl

VCP-Reactie: Internetconsultatie voorstel van wet Van Weyenberg tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met het toekennen van een adviesrecht aan het VO en BO voor het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en een goedkeuringsrecht voor het uitsluitingsbeleid

Op 28 mei jl. is de internetconsultatie gestart voor het voorstel van wet Van Weyenberg tot wijziging van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling in verband met het toekennen van een adviesrecht aan het VO en BO voor het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid en een goedkeuringsrecht voor het uitsluitingsbeleid. De Vakcentrale voor Professionals (VCP) heeft kennisgenomen van de voorstellen. Alhoewel zij het doel van het voorstel van wet onderschrijft, onderschrijft zij de voorstellen niet. De VCP maakt hierom graag gebruik van de mogelijkheid om via de internetconsultatie haar inbreng bij u kenbaar te maken en haar suggesties en bedenkingen mee te geven.

Het belang van een maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid wordt breed gedeeld en door pensioenfondsen opgepakt. De VCP vindt dit wetsvoorstel overbodig en vreest dat het initiatieven uit de sector en de balans in de huidige governance zal verstoren.

Deelnemers betrekken bij beleggingsbeleid is van belang

De VCP vindt het als vertegenwoordiger van veel professionals met pensioen van groot belang voorkeuren van de pensioendeelnemers te betrekken bij het vormgeven van het beleid rond maatschappelijk verantwoord beleggen (MVO) bij pensioenfondsen. Anno 2018 is het vanwege digitalisering eenvoudiger deelnemers te betrekken bijvoorbeeld via sociale media en digitale nieuwsbrieven. Tevens is het eenvoudiger hen te bereiken en informatie te ontsluiten over MVO-beleid bijvoorbeeld via het (digitaal beschikbare) jaarverslag. De geest achter de voorstellen van dit wetsvoorstel - om de deelnemers van een pensioenfonds expliciet te betrekken bij MVO-beleid en het beleid te laten corresponderen met de voorkeuren van de deelnemers - onderschrijft de VCP en vindt zij positief. De VCP herkent echter niet het beeld van de initiatiefnemer dat hier anno 2018 onvoldoende werk van wordt gemaakt binnen pensioenfondsen. De VCP heeft de indruk dat pensioenfondsbesturen via het verantwoordingsorgaan (VO) danwel belanghebbendenorgaan (BO) hierover een steeds betere afstemming en dialoog hebben met hun deelnemers. Daar waar dit onvoldoende was, ziet de VCP dat pensioenfondsen de laatste jaren deze afstemming en dialoog fors aan het intensiveren zijn. De komst van de Code Pensioenfondsen in 2014 heeft hier een belangrijke rol bij gehad. De VCP herkent zich vandaag de dag dan ook niet in de cijfers uit het VBDO-onderzoek van het aantal pensioenfondsen (slechts 28% in 2015) dat hun deelnemers betreft bij dit beleid.

De VCP verzoekt de initiatiefnemer omwille van de in de Memorie van Toelichting genoemde urgentie van het wetsvoorstel om alvorens zijn wetsvoorstel al dan niet in te dienen, een actueel onderzoek te laten doen naar het aantal pensioenfondsen en het aantal deelnemers dat wordt betrokken bij het MVO-beleid.

Veel pensioenfondsen heel vaak al geïntegreerd ESG-beleid

De VCP merkt op dat veel van de pensioenfondsen - waarin namens de bij de VCP aangesloten organisaties vertegenwoordigers van deelnemers participeren in een bestuur of VO - actief bezig zijn met MVO-beleid. Steeds meer fondsen raadplegen hierbij actief deelnemers over het duurzaam beleggingsbeleid dat zij ontwikkelen en uitvoeren. MVO en ESG-beleid zijn inmiddels in heel veel gevallen een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid en hebben de afgelopen jaren als onderdeel van het beleid van fondsen een positieve ontwikkeling doorgemaakt. Daarnaast lopen er diverse initiatieven om deze ontwikkeling verder te stimuleren.

De overtuiging van de VCP is dat dit bijdraagt aan het vertrouwen en de binding van deelnemers in en bij hun pensioenfondsen. De wijze waarop er uitvoering en invulling wordt gegeven aan MVO-beleid verschilt, omdat ook pensioenfondsen en hun deelnemers verschillen.

Sommige pensioenfondsen sluiten niet alleen bepaalde beleggingscategorieën uit, maar tonen zich ook actief tijdens aandeelhoudersvergaderingen of gaan zelfs over dat onderwerp het gesprek aan met de directies van bedrijven (engagement).

Andere pensioenfondsen richten zich op impact-beleggen, beleggen in bedrijven die een actieve bijdrage leveren aan verbeteringen op het gebied van environment, social en governance (ESG). De verschillen tussen fondsen zelf, of het nu gaat om de grootte of de betrokkenheid van de achterban, verklaren vaak verschillen in beleid en strategie.

Wettelijk kader biedt voldoende mogelijkheden voor deelnemers

De veranderingen van het Financieel Toetsingskader (FTK) hebben een verschuiving van risico's van het pensioenfonds naar de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden met zich meegebracht. Sinds de aanpassing van het FTK in 2015 moeten pensioenfondsen een onderzoek naar de risicobereidheid uitvoeren en moeten bekijken wat de risk appetite is van de belanghebbenden, waaronder de (gewezen) deelnemers. Jegens het VO of het BO moet het pensioenfondsbestuur zich op grond van de Code Pensioenfondsen reeds vergewissen van draagvlak onder de belanghebbenden bij de keuzes voor verantwoord beleggen. Op grond van deze Code moeten zij overwegingen omtrent verantwoord beleggen vastleggen en ervoor zorgen dat deze beschikbaar zijn voor de belanghebbenden. De pensioensector is op eigen verzoek van de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid door de wettelijke verankering in 2014 van de Code pensioenfondsen een van de weinige sectoren met een wettelijke basis voor verantwoord beleggen. Een pensioenfonds vermeldt verder op grond van de Pensioenwet in zijn jaarverslag op welke wijze in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen (ESG). Vanaf volgend jaar zal elk pensioenfonds daarnaast ook in de startbrief informatie opnemen over het beleid op het terrein van het maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze verplichting vloeit voort uit de implementatie van de Richtlijn 2016/2341/EU ofwel de IORP II richtlijn. Kortom de VCP is van mening dat het wettelijk kader voldoende ruimte en mogelijkheden biedt voor de sector om het doel van dit wetsvoorstel te bewerkstelligen.

Uitbreiden rechten leiden tot overlap in governance

In de conceptmemorie van toelichting valt te lezen dat er niet voor is gekozen om het VO een goedkeuringsrecht te geven ten aanzien het verantwoord beleggingsbeleid. Als reden wordt gegeven dat het risico dan bestaat dat het VO als medebeleidsbepaler wordt gezien. Dit zou de VCP niet wenselijk vinden, omdat het beleid bepalen geen taak is van het VO en daarmee de balans binnen de governance verstoord kan raken. Ditzelfde geldt volgens de VCP voor een expliciet adviesrecht. Voor het BO bestaat er reeds een specifieke wettelijke bepaling met betrekking tot het beleggingsbeleid van het fonds: het BO heeft thans goedkeuringsrecht bij het besluit tot vaststellen en wijzigen van het strategisch beleggingsbeleid.

De wet regelt dat een BO uit eigen beweging het bestuur kan adviseren over aangelegenheden die het fonds betreffen. Dat kan dus ook het thema verantwoord beleggen betreffen.

Voor deze sterkere positie van het BO is destijds bewust gekozen omdat in die bestuursmodellen waar sprake is van BO, sociale partners (belanghebbenden) niet participeren in de besturen als beleidsbepalers en daardoor meer op afstand staan dan bijvoorbeeld in de paritaire modellen.

In de paritaire modellen zijn belanghebbenden via sociale partners vertegenwoordigd in het bestuur, waardoor is geborgd dat belanghebbenden medeverantwoordelijkheid en daarmee directe zeggenschap hebben bij het beleid van het fonds. Er is daarom geen adviesrecht in deze modellen. Het bestuur van het pensioenfonds legt verantwoording af aan onder meer het VO, over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. De eerste voorgestelde aanpassing van de initiatiefwet – het uitbreiden van het adviesrecht van het VO - is volgens de VCP hierom niet wenselijk omdat dit leidt tot een overlap van verantwoordelijkheden.

Uiteindelijk gaat het er voor de VCP om dat fondsbesturen een duidelijke visie en beleid hebben ingericht dat past en aansluit bij de wensen van het collectief van de deelnemers. Hierbij dient duidelijk te zijn wie welke verantwoordelijkheden heeft, hoe daarover verantwoording wordt afgelegd en hoe binnen de bestaande governance men op zijn/haar verantwoordelijkheden kan worden aangesproken.

Niet één beleid voor uitsluitingen

Het uitsluitingsbeleid maakt onderdeel uit van het totale ESG-beleid en kan volgens de VCP niet in afzonderlijkheid worden beschouwd. Door het uitsluitingsinstrument onderdeel te laten uitmaken van een totaal, afgewogen beleid, kan worden voorkomen dat op basis van 'onderbuikgevoelens of beperkte kennis of informatie' besluitvorming wordt gedaan, in plaats van op basis van afgewogen oordeelsvorming binnen het totale ESG-beleid. Uitsluiten is slechts één maatregel uit het brede pallet van ESG-beleid. Een aantal pensioenfondsen maakt een beweging van 'uitsluiten' naar 'insluiten', waarbij fondsen bewust kiezen voor een benchmark die bestaat uit de voorlopers binnen de sector. Hierbij wordt dus eigenlijk precies andersom gedacht dan bij uitsluiten. Kleinere pensioenfondsen kunnen bij gebrek aan marktpositie geen discretionaire mandaten afsluiten en zijn daarom belegd in fondsen waarbij de vermogensbeheerder de richtlijnen voor beheer zelfstandig bepaalt. Hier bestaat dus niet altijd de mogelijkheid tot uitsluiten, danwel invloed uitoefenen op het uitsluitingsbeleid. Ook zegt het uitsluitingsbeleid niet altijd per definitie de deelnemer iets, omdat bij het uitsluitingenbeleid niet duidelijk wordt waar wel in wordt belegd. Dit vergt inzicht in de totale portefeuille. Een goedkeuringsrecht geven bij elke wijziging van het uitsluitingsbeleid aan het VO danwel BO de VCP wijst de VCP om deze reden van de hand. De VCP vindt het belangrijker dat deelnemers op een praktische en bestuurbare wijze worden meegenomen in de het totale MVO-beleid en de visie daarop van het fonds, via algemene, begrijpelijke en toegankelijke informatie.

IMVO-convenant pensioensector in wording

De Nederlandse pensioensector, de overheid en maatschappelijke organisaties zijn in maart 2017 overeengekomen te willen komen tot een IMVO-convenant. Hiertoe hebben zij in 2017 de Intentieverklaring IMVO-afspraken pensioenfondsen gepubliceerd, waarin de sector aangeeft toe te willen werken naar een IMVO-convenant. Op dit moment wordt er gewerkt aan dit IMVO-convenant vanuit de pensioensector. Met het convenant willen de pensioenfondsen verder invulling geven aan verantwoord beleggen. Bij het maken en uitvoeren van afspraken zal aandacht zijn voor het versterken van de verankering van sectorale, nationale en internationale uitgangspunten voor het beleid van verantwoord beleggen, met name op basis van: de normen voor Verantwoord Beleggen in de Code Pensioenfondsen, alsmede de wettelijke bepalingen, OECD-richtlijnen, de Principes voor Verantwoord Beleggen van de Verenigde Naties (UNPRI) en de Guiding Principles inzake bedrijven en mensenrechten van de Verenigde Naties (UNGPs). De VCP verwacht dat dit convenant een katalyserende werking zal hebben en ertoe zal leiden dat pensioenfondsen (nog) meer werk gaan maken van MVO en hun deelnemers hierbij te betrekken. De VCP verzoekt de initiatiefnemer dit convenant en de effecten en resultaten daarvan ook eerst af te wachten.

Verantwoordelijkheid pensioenfondsen en sociale partners

Momenteel hebben bijna alle pensioenfondsen volgens de VCP een beleid gericht op maatschappelijk verantwoord beleggen, dat in het merendeel van de gevallen in dialoog met het VO danwel BO tot stand is gekomen. De VCP vindt dit voorstel van wet overbodig en vreest dat het initiatieven uit de sector en de balans in de huidige governance zal verstoren. De VCP is van mening dat het huidige wettelijke kader voldoende mogelijkheden biedt voor pensioenfondsen en sociale partners om tot een gedragen maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid te komen. Sociale partners dragen de primaire verantwoordelijkheid om de pensioenpremies van deelnemers goed te beheren om uiteindelijk een goed en duurzaam pensioen te kunnen uitkeren.

De VCP is gaarne bereid om bij vragen een nadere toelichting te geven op haar internetconsultatiereactie.